

Spis treści

Zasady obserwowania ptaków.....9

Ptaki śpiewające.....11

Rodzina: skowronki (Alaudidae)	13
Dzierlatka – <i>Galerida cristata</i> (Linnaeus, 1758) ...	13
Lerka – <i>Lullula arborea</i> (Linnaeus, 1758)	14
Skowronek – <i>Alauda arvensis</i> Linnaeus, 1758	16
Górnicek – <i>Eremophila alpestris</i> (Linnaeus, 1758)	19
Rodzina: jaskółkowate (Hirundinidae).....	20
Brzegówka – <i>Riparia riparia</i> (Linnaeus, 1758).....	20
Dymówka – <i>Hirundo rustica</i> Linnaeus, 1758	23
Oknówka – <i>Delichon urbicum</i> (Linnaeus, 1758) ..	26
Rodzina: pliszkowate (Motacillidae)	28
Pliszka żółta – <i>Motacilla flava</i> Linnaeus, 1758	28
Pliszka cytrynowa – <i>Motacilla citreola</i> Pallas, 1776	30
Pliszka górska – <i>Motacilla cinerea</i> Tunstall, 1771 ..	32
Pliszka siwa – <i>Motacilla alba</i> Linnaeus, 1758.....	33
Świergotek polny – <i>Anthus campestris</i> (Linnaeus, 1758)	35
Świergotek łąkowy – <i>Anthus pratensis</i> (Linnaeus, 1758)	37
Świergotek drzewny – <i>Anthus trivialis</i> (Linnaeus, 1758)	38
Świergotek rdzawogardły – <i>Anthus cervinus</i> (Pallas, 1811)	41
Siwerniak – <i>Anthus spinoletta</i> (Linnaeus, 1758)....	41
Rodzina: jemioluszkowate (Bombycillidae)	43
Jemioluszek – <i>Bombycilla garrulus</i> (Linnaeus, 1758)	43
Rodzina: pluszcze (Cinclidae)	46
Pluszcz – <i>Cinclus cinclus</i> (Linnaeus, 1758).....	46
Rodzina: strzyżyki (Troglodytidae)	48
Strzyżyk – <i>Troglodytes troglodytes</i> (Linnaeus, 1758)	48
Rodzina: płochacze (Prunellidae).....	51
Pokrzywnica – <i>Prunella modularis</i> (Linnaeus, 1758)	51
Płochacz halny – <i>Prunella collaris</i> (Scopoli, 1769)	54
Rodzina: drozdowate (Turdidae)	56
Kwiczół – <i>Turdus pilaris</i> Linnaeus, 1758.....	56
Paszkot – <i>Turdus viscivorus</i> Linnaeus, 1758	59
Drozdzik – <i>Turdus iliacus</i> Linnaeus, 1766	60
Śpiewak – <i>Turdus philomelos</i> C. L. Brehm, 1831 ..	61
Kos – <i>Turdus merula</i> Linnaeus, 1758	64
Drozd obrożny – <i>Turdus torquatus</i> Linnaeus, 1758.....	67
Nagórnik – <i>Monticola saxatilis</i> (Linnaeus, 1766) ..	68
Rudzik – <i>Erithacus rubecula</i> (Linnaeus, 1758)	68

Słowiak szary – <i>Luscinia luscinia</i> (Linnaeus, 1758)...	72
Słowiak rdzawy – <i>Luscinia megarhynchos</i> (C. L. Brehm, 1831)	74
Podróżniczek – <i>Cyanosylvia (Luscinia) svecica</i> (Linnaeus, 1758)	75
Pleszka – <i>Phoenicurus phoenicurus</i> (Linnaeus, 1758)	79
Kopciuszek – <i>Phoenicurus ochruros</i> (S. G. Gmelin, 1774).....	82
Pokląska – <i>Saxicola rubetra</i> (Linnaeus, 1758) ...	84
Kląskawka – <i>Saxicola rubicola</i> (Urquhart & Bowley, 2002)	87
Białozęba – <i>Oenanthe oenanthe</i> (Linnaeus, 1758)	88
Rodzina: ogoniaki (Panuridae)	90
Wąsatka – <i>Panurus biarmicus</i> (Linnaeus, 1758)....	90
Rodzina: pokrzewkowate (Sylviidae).....	93
Świerszczak – <i>Locustella naevia</i> (Boddaert, 1783)	93
Strumieniówka – <i>Locustella fluviatilis</i> (Wolf, 1810)	94
Brzęczka – <i>Locustella luscinioides</i> (Savi, 1824) ...	95
Wodniczka – <i>Acrocephalus paludicola</i> (Vieillot, 1817).....	96
Rokitniczka – <i>Acrocephalus schoenobaenus</i> (Linnaeus, 1758)	98
Trzcinniczek – <i>Acrocephalus scirpaceus</i> (Hermann, 1804).....	100
Trzcinia – <i>Acrocephalus arundinaceus</i> (Linnaeus, 1758)	103
Łozówka – <i>Acrocephalus palustris</i> (Bechstein, 1798)	105
Zaganiacz – <i>Hippolais icterina</i> (Vieillot, 1817)....	106
Piecuszek – <i>Phylloscop</i>	

Muchotłówka mała – <i>Ficedula parva</i> (Bechstein, 1794)	132
Rodzina: sikory (Paridae).....	134
Sikora uboga – <i>Parus palustris</i> Linnaeus, 1758 ..	134
Czarnogłówka – <i>Parus montanus</i> Conrad, 1827 ..	136
Sosnowka – <i>Parus ater</i> Linnaeus, 1758	138
Czubatka – <i>Parus cristatus</i> Linnaeus, 1758.....	140
Bogatka – <i>Parus major</i> Linnaeus, 1758.....	141
Modraszka – <i>Parus caeruleus</i> Linnaeus, 1758 ...	145
Rodzina: kowaliki (Sittidae)	148
Kowalik – <i>Sitta europaea</i> Linnaeus, 1758.....	148
Rodzina: pomurniki (Trichodromatidae).....	151
Pomurnik – <i>Trichodroma muraria</i> (Linnaeus, 1766)	151
Rodzina: pęzaczce (Certhiidae)	152
Pęzacz leśny – <i>Certhia familiaris</i> Linnaeus, 1758 ..	152
Pęzacz ogrodowy – <i>Certhia brachydactyla</i> C. L. Brehm, 1820	154
Rodzina: remizy (Remizidae)	155
Remiz – <i>Remiz pendulinus</i> (Linnaeus, 1758).....	155
Rodzina: raniuszki (Aegithalidae).....	157
Raniuszek – <i>Aegithalos caudatus</i> (Linnaeus, 1758)	157
Rodzina: dzierzbowate (Laniidae)	160
Gąsiorek – <i>Lanius collurio</i> Linnaeus, 1758.....	160
Dzierzba czarnoczelna – <i>Lanius minor</i> Gmelin, 1788	163
Srokosz – <i>Lanius excubitor</i> Linnaeus, 1758.....	164
Dzierzba rudogłowa – <i>Lanius senator</i> Linnaeus, 1758.....	167
Rodzina: szpakowate (Sturnidae).....	168
Szpak – <i>Sturnus vulgaris</i> Linnaeus, 1758	168
Rodzina: wilgi (Oriolidae)	173
Wilga – <i>Oriolus oriolus</i> (Linnaeus, 1758)	173
Rodzina: krukowate (Corvidae).....	175
Sójka – <i>Garrulus glandarius</i> (Linnaeus, 1758) ...	175
Sroka – <i>Pica pica</i> (Linnaeus, 1758).....	180

Orzechówka – <i>Nucifraga caryocatactes</i> (Linnaeus, 1758)	185
Kawka – <i>Corvus monedula</i> Linnaeus, 1758.....	188
Gawron – <i>Corvus frugilegus</i> Linnaeus, 1758.....	192
Wrona – <i>Corvus cornix</i> Linnaeus, 1758	195
Kruk – <i>Corvus corax</i> Linnaeus, 1758.....	197
Rodzina: wiktaczkowate (Ploceidae)	201
Wróbel – <i>Passer domesticus</i> (Linnaeus, 1758) ...	201
Mazurek – <i>Passer montanus</i> (Linnaeus, 1758)...	204
Rodzina: łuszczaki (Fringillidae)	207
Zięba – <i>Fringilla coelebs</i> Linnaeus, 1758.....	207
Jer – <i>Fringilla montifringilla</i> Linnaeus, 1758	211
Kulczyk – <i>Serinus serinus</i> (Linnaeus, 1766).....	213
Dzwoniec – <i>Carduelis chloris</i> (Linnaeus, 1758) ..	216
Czyż – <i>Carduelis spinus</i> (Linnaeus, 1758)	218
Szczygieł – <i>Carduelis carduelis</i> (Linnaeus, 1758)..	220
Makolągwa – <i>Carduelis cannabina</i> (Linnaeus, 1758)	224
Czeczotka – <i>Carduelis flammea</i> (Linnaeus, 1758)	228
Dziwonia – <i>Carpodacus erythrinus</i> (Pallas, 1770) ..	230
Krzyżodziób świerkowy – <i>Loxia curvirostra</i> Linnaeus, 1758.....	232
Gil – <i>Pyrrhula pyrrhula</i> (Linnaeus, 1758)	236
Grubodziób – <i>Coccothraustes coccothraustes</i> (Linnaeus, 1758)	239
Rodzina: trznadłowate (Emberizidae).....	242
Trznadel – <i>Emberiza citrinella</i> Linnaeus, 1758 ...	242
Ortolan – <i>Emberiza hortulana</i> Linnaeus, 1758...	245
Potrzos – <i>Emberiza schoeniclus</i> (Linnaeus, 1758)	248
Potrzeszcz – <i>Emberiza (Miliaria) calandra</i> (Linnaeus, 1758)	250

Bibliografia258

Skorowidz260

Nagrania na płycie „Trójka lubi ptaki”

Lp.	Tytuł	Czas
1.	Święto	2'54"
2.	Przytulanie	1'06"
3.	Śpiewająca wrona	1'25"
4.	Skowronek	1'22"
5.	Podrywacze	3'02"
6.	Wierność	1'42"
7.	Inteligencja orłów	1'58"
8.	Ptasie prezenty	2'04"
9.	Gołąbek pokoju	1'56"
10.	Ultrafiolet	1'32"
11.	Węch ptaków	2'10"
12.	Życie towarzyskie	4'17"
13.	Kłótnie	2'07"
14.	Sroka	1'58"
15.	Zimowe toki	3'12"
16.	Bocian na kominie	2'07"
17.	Bocian patriota	2'34"

18.	Ptasi gangsterzy	1'30"
19.	Wrony	1'40"
20.	Gawrony	4'12"
21.	Ptaki i motoryzacja	1'56"
22.	Szpaki	1'53"
23.	Koguty	2'04"
24.	Jerzyki	1'47"
25.	Ranne ptaszki	1'49"
26.	Mornele	1'28"
27.	Przekupstwo	1'38"
28.	Erotoman	1'44"
29.	Najlepsi rodzice	2'00"
30.	Prorodzinne ptaki	1'32"
31.	Biesiadowanie	2'01"
32.	Zazdrośnicy	2'16"
33.	Seks jesienny	1'41"
34.	Sójki	1'38"
35.	Jesienna radość	0'54"

Opisy nagrań głosów ptaków

Lp.	Gatunek i opis głosu	Czas	Autor nagrania
1.	Dzierlatka – śpiew na ziemi	0'50"	Z.P.
2.	Lerka – śpiew na gałęzi i w locie tokowym	0'42"	T.O.
3.	Skowronek – śpiew w locie tokowym	2'03"	T.O.
4.	Dymówka – śpiew	0'37"	T.O.
5.	Oknówka – śpiew przy gnieździe	0'52"	Z.P.
6.	Pliszka żółta – głos	0'33"	T.O.
7.	Pliszka górska – głos	0'52"	K.P.
8.	Pliszka siwa – głos	0'32"	T.O.
9.	Świergotek lądowy – śpiew w locie tokowym	1'09"	Z.P.
10.	Świergotek drzewny – śpiew na gałęzi i w locie tokowym	0'44"	T.O.
11.	Gąsiorek – głos alarmowy	0'40"	Z.P.
12.	Pluszcz – śpiew	0'38"	K.P.
13.	Jemiołuska – odgłosy niewielkiego stada	0'47"	T.O.
14.	Strzyż – śpiew	0'47"	T.O.
15.	Pokrzywnica – śpiew	0'47"	Z.P.
16.	Rudzik – śpiew	0'58"	T.O.
17.	Słowiak szary – śpiew	2'00"	T.O.
18.	Słowiak rdzawy – śpiew	2'03"	T.O.
19.	Podróżniczek – śpiew	1'10"	Z.P.
20.	Kopciuszek – śpiew	0'41"	T.O.
21.	Pleszka – śpiew	0'40"	T.O.
22.	Pokląska – śpiew	0'34"	T.O.
23.	Klaskawka – śpiew i głos wabiący	0'53"	Z.P.
24.	Białorzytka – głos ostrzegawczy	0'34"	K.P.
25.	Kos – śpiew	1'03"	T.O.
26.	Drozd obrożny – głos ostrzegawczy i śpiew	0'49"	K.P.
27.	Kwicz – różne głosy	0'33"	T.O.
28.	Drozd – śpiew i szczebiot stada podczas przelotów	0'56"	T.O.
29.	Śpiewak – śpiew	2'02"	T.O.
30.	Paszkot – śpiew oraz cichy szczebiot	1'06"	Z.P.
31.	Wąsatka – głos kontaktowy i śpiew	0'34"	Z.P.
32.	Świerszczak – śpiew	0'32"	T.O.
33.	Strumieniówka – śpiew	0'34"	T.O.
34.	Brzęczka – śpiew	0'30"	T.O.
35.	Wodniczka – śpiew ptaka na krzewie i w locie tokowym	0'58"	Z.P.
36.	Rokitniczka – śpiew w locie tokowym	1'05"	T.O.
37.	Trzcinniczek – śpiew	1'00"	T.O.
38.	Łozówka – śpiew samca z elementami naśladownictwa	1'24"	T.O.
39.	Trzcinia – śpiew	1'37"	T.O.
40.	Zaganiacz – śpiew samca z elementami naśladownictwa	1'19"	T.O.
41.	Piecuszek – śpiew i głos kontaktowy	0'57"	T.O.
42.	Pierwiosnek – śpiew i głos kontaktowy	0'50"	T.O.
43.	Świstunka leśna – śpiew	0'57"	T.O.
44.	Kapturka – śpiew	0'51"	T.O.
45.	Gajówka – śpiew	1'06"	T.O.
46.	Cierniówka – śpiew	0'37"	T.O.

47.	Pięga – śpiew	0'33"	T.O.
48.	Jarzębatka – śpiew, na koniec z charakterystycznym trzeszczeniem	1'01"	Z.P.
49.	Zniczek – śpiew	0'27"	T.O.
50.	Mysikrólik – śpiew	0'36"	T.O.
51.	Muchotówka szara – głos	0'30"	T.O.
52.	Muchotówka żółta – śpiew	1'03"	T.O.
53.	Muchotówka białoszyja – głos i śpiew	1'01"	T.O.
54.	Muchotówka mała – śpiew	0'49"	T.O.
55.	Raniuszek – śpiew i głos kontaktowy	0'38"	Z.P.
56.	Remiz – głos	0'33"	T.O.
57.	Sikora uboga – trzy przykłady śpiewu	0'53"	T.O.
58.	Czarnogłówka – śpiew i głos wabiący	0'45"	Z.P.
59.	Sosnówka – trzy przykłady śpiewu	0'46"	T.O.
60.	Czubatka – krzyki ostrzegawcze i śpiew	0'40"	T.O.
61.	Bogatka – różne przykłady śpiewu oraz głos zaniepokojenia i ostrzegawczy	1'54"	T.O.
62.	Modraszka – różne przykłady śpiewu oraz głos zaniepokojenia	1'00"	T.O.
63.	Kowalik – różne głosy	0'52"	T.O.
64.	Pelzacz leśny – śpiew	0'47"	T.O.
65.</			

„Świetna, doskonała, rewelacyjna” – tak Czytelnicy określili pierwszą część dwutomowego dzieła „Ptaki Polski”.

I oto do rąk Czytelników trafia drugi tom „Ptaków Polski” – książki, której pierwsza część cieszyła się ogromnym zainteresowaniem. Doktor Andrzej Kruszewicz opisał tym razem liczną i różnorodną grupę **ptaków, zwanych śpiewającymi**. To dzięki nim nasze parki, ogrody, lasy i pola co dzień, zwłaszcza wiosną, rozbrzmiewają jedyną w swoim rodzaju muzyką Natury.

W drugim tomie „Ptaków Polski” Czytelnicy znajdą opisy blisko **120 gatunków** rodzimych ptaków, a także barwne, **pisane z pasją i miłością** opowieści autora o skrzydlatych (i nie tylko) osobowościach, z którymi zetknął się w swej wieloletniej i bogatej praktyce. Dzięki temu książka ta nie tylko stanowi źródło rzetelnej wiedzy o polskiej awifaunie, ale także jest **porywającą lekturą**.

Portrety ptaków na znakomitych, **niepowtarzalnych zdjęciach** uwiecznili mistrzowie fotografii przyrodniczej. Książkę wzbogacają dwie płyty: jedna z głosami opisywanych ptaków, a druga z głosem... Autora, prowadzącego od kilku lat radiowe audycje dla miłośników ptaków i rodzimej przyrody.

„Ptaki Polski” są więc pozycją co się zowie multimedialną: **do czytania, oglądania i słuchania!**

Dr Andrzej G. Kruszewicz żyje wśród ptaków od wczesnego dzieciństwa. Hoduje je, leczy, wypuszcza na wolność, podpatruje i podróżuje za nimi po świecie. Napisał o nich kilkadziesiąt artykułów, kilkanaście książek, a ponad dwadzieścia niemieckich i angielskich dzieł o ptakach przetłumaczył dla polskich czytelników. Ptaki towarzyszą mu w codziennym życiu, otaczają go w domu i pracy, w ogrodzie i na urlopie. Pomaga im w „Azylu dla Ptaków” stworzonym w tym celu w warszawskim zoo, gdzie rocznie przyjmuje około 2 tysięcy skrzydlatych pacjentów. Na zdjęciu Autor z młodymi kopciuszkami, które wyrzucono z gniazdem podczas remontu budynku. Ale znalazły znakomitego opiekuna!

**Załączone dwie płyty CD
zawierają:**

- nagrania głosów
90 gatunków ptaków
- radiowe rozmowy
z dr. Andrzejem
G. Kruszewiczem